

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ የጤና ሚኒስቴር

**የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ
ኦዲት ሪፖርት**

**መጋቢት 2015 ዓ.ም
አዲስ አበባ**

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የጤና ሚኒስቴር

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ሪፖርት

የጤና ሚኒስቴር የተመደበለትን የመደበኛ እና የካፒታል በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን ኦዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የጤና ሚኒስቴር ስራ አመራር ሲሆን የሂሳብ ሪፖርቶችን ኦዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው ፡፡

ኦዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ስልጣን ሲሆን ዓለም አቀፍ የኦዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግ ነው፡፡ እነዚህን የኦዲት ደረጃዎች መከተል ኦዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ የኦዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል፡፡

ኦዲታችን፡-

- በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና ኦዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ ሪፖርቶች ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤

- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል፡፡

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል፡፡

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የጤና ሚኒስቴር ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በመ/ቤቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው፡፡

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው፡፡

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ ሪፖርቶች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዞው ቀርበዋል፡፡

- የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- የወጪ ሂሳብ ሪፖርት፣
- የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፣
- የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፣
- የሂሳብ ማመዛዘኛ፣

ለአዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች፤

የጤና ሚኒስቴር የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-

1. በሚ/ር መ/ቤቱ የተጣራ ደመወዝ ብር 146,060.61 እና በገፈርሳ አእምሮ ህመማን ማዕከል ለ2 ሰራተኞች ብር 4,747.40 በድምሩ ብር 150,808.01 ስራ ለለቀቁ ሰራተኞች ያልሰሩበት ክፍያ የተከፈለ መሆኑ፤
2. በ2012 እና በ2013 በጀት ዓመት በኮቪድ 19 ወቅት ካገለገሉ ኮንትራት ሰራተኞች የተሰበሰበ የስራ ግብር እና የጡረታ መዋጮ ለሚመለከታቸው መ/ቤቶች በወቅቱ ባለመክፈሉ ብር 11,393,468 ከውጪ ሀገር ያስገባቸውን ዕቃዎች በወቅቱ ከኢትዮጵያ ጉምሩክ ኮሚሽን መጋዘን ባለመነሳቱ ብር 5,154,987.32 በጠቅላላው ድምር ብር 16,548,455.32 የስራ ግብርና የጡረታ መዋጮ በወቅቱ ባለመክፈሉ እንዲሁም ዕቃዎችን ከኢትዮጵያ ጉምሩክ ኮሚሽን መጋዘን ባለማንሳት ለቅጣት የተከፈለ መሆኑ፤
3. በጠቅላይ ሚኒስትር ጽህፈት ቤት ከጸደቀው የተረኝነት አበል መመሪያ ውጪ በአጠቃላይ ድምር ብር 232,040.03 መክፈል ሲገባው ብር 191,336.78 በመክፈሉ ብር 40,704.11 በብልጫ የተከፈለ መሆኑ፤
4. ማዕከሉ ከኢትዮጵያ ከተክለሰላሴ ቦራጎ ጠቅላላ ጅምላ ንግድ የልብስ ሳሙና በድምር ብር 59,708.00 ክፍያ በመክፈል ግዥ የተፈጸመ ሲሆን ለክፍያው መቅረብ የነበረበት የክፍያ ማስረጃ የጥሬ ገንዘብ የሽያጭ ደረሰኝ /Cash sale invoice/ ሆኖ ሳለ በዱቤ የሽያጭ ደረሰኝ/Credit sale invoice/ ሂሳቡ የተከፈለ መሆኑ፤

ከላይ በተራ ቁጥር 1 እስከ 4 ከተገለጸው በስተቀር የሚኒስቴሩ የሂሳብ ሪፖርቶች ሰኔ 30 ቀን 2014 ዓ.ም የተመለከተውን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሥራ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት ትክክለኛውን ገጽታ ያሳያሉ፡፡

ምንም እንኳ ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፤ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

I. ትኩረት ሊሰጥባቸው የሚገባቸው ጉዳዮች (Emphasis of Matters)

- 1.1 በዕርዳታ ከሊጋሽ ሀገራት ለተገኙ ተሸከርካሪዎች፣ የህክምና ዕቃዎችና መድሃኒቶች ወደ ሀገር ሲገቡ ለኢትዮጵያ ጉምሩክ ኮሚሽን የቀረጥና ታክስ በድምር ብር 710,265,295.72 የተከፈለ ሲሆን ንብረቶቹ ገቢ ስለመደረጋቸው የንብረት ገቢ ደረሰኝ ያልቀረበ መሆኑና ለተከፈለው ቀረጥና ታክስ የቀረበው ዲክላራሲዮን ኮፒ መሆኑ፤
- 1.2 በሚ/ር መ/ቤቱ በድምሩ ብር 20,082,626.22 በገፈርሳ አእምሮ ህሙማን ማገገሚያ ማዕከል ብር 18,845.32 በጠቅላላው ድምር ብር 20,101,471.54 ወጪዎች በትክክለኛ የሂሳብ መደብ ያልተመዘገበ መሆኑ፤
- 1.3 በየፕሮግራሞቹ ለየሂሳብ ኮዶች የተፈቀደው የመደበኛና የካፒታል በጀት ሥራ ላይ ከዋለው ጋር ሲነጻጸር ከ10% በላይ ከመደበኛ በጀት ብር እንዲሁም ከካፒታል በጀት ብር በድምሩ 3,106,014,366.16 ብር ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑ፤
- 1.4 በቀን 18/5/2014 በወጪ ማስመስከሪያ ቁጥር 969752 ብር 137,580.44 ለዩኒየን ልብስ ስፌትና ንግድ ድርጅት የደንብ ልብስ ሰፍቶ ያቀረበበት በሚል ክፍያ የከፈለ ሲሆን
- የጥራት ኮሚቴ ስለትክክለኛነቱ ያረጋገጠበት ማስረጃ ያልቀረበ መሆኑ
 - ንብረቱ ትክክለኛነቱ ተረጋግጦ እና በታዘዘው መጠን ልክ በመ/ቤቱ ንብረት ክፍል ስለመግባቱ የንብረት ገቢ ደረሰኝ (ሞ/19) ሳይቀርብ ክፍያ መክፈሉ፤
- 1.5 የደንብ ልብስ፣ የወንዶች ቆዳ ጫማ በድምር ብር 234,685.41 ክፍያ የተከፈለ ሲሆን በወጣው የደንብ ልብስ መስፈርት(በእስፔስፊኬሽን) መሰረት የጥራት አረጋጋጭ ኮሚቴ አረጋግጦ ክፍያው ስለመከፈሉ የጥራት አረጋጋጭ ኮሚቴ ማስረጃ ያልቀረበ መሆኑ፤

በአዲት ለማወቅ ተችሏል፡፡

II. የህጋዊነት ጉዳዮች (Compliance Issues)

- 2.1 የውጭ ሀገር የትምህርት ዕድል ተቀባዩ በማንኛውም ከአቅም በላይ ባልሆነ ምክንያት ወይም ያለ ትምህርት እድል ሰጪው ቅድሚያ የጽሑፍ ስምምነትና ፈቃድ የሚገባውን አገልግሎት ሳይሰጥ ቢቀር የትምህርት እድል ሰጪ ለስልጠና/ለትምህርት እና ለደመወዝ እንዲሁም ለሌሎች ጉዳዮች ያወጣውን ማንኛውንም ተያያዥ ወጪ ከህ ህጋዊ ወለዱ የሚከፍል መሆኑ በውሉ የተገለጸ ሲሆን የትምህርት ዕድሉ ተጠቃሚ ሆነው በገቡት የውል ስምምነት ሰነድ መሰረት መ/ቤታቸውን ካላገለገሉ ተጠቃሚዎች በውሉ መሰረት በጠቅላላው ብር 4,547,850.02 ለሚኒስቴሩ ያልከፈሉ መሆኑ፤
- 2.2 ሚኒስቴር መ/ቤቱ የደንብ ልብስ የተሸከርካሪ ኅማ እና የተለያዩ ህትመቶች ከአራት(4) ድርጅቶች በውል መሰረት ግዥ የፈጸመ ሲሆን ድርጅቶቹ በውሉ ቀነ ገደብ መሰረት እቃዎቹን ሳያቀርቡ ከ33 ቀን እስከ 223 ቀን የዘገዩ በመሆኑ ለዘገዩበት 1/1000 የጉዳት ካሳ ቅጣት ብር 342,559.32 መክፈል ሲገባቸው ያልከፈሉ መሆኑ፤
- 2.3 ሰኔ 30/2014 በሚታየው ሂሳብ ሪፖርት በድምሩ ብር 4,844,466,504.51 ወቅቱን ጠብቆ ያልተሰበሰበ ሂሳብ መሆኑ፤
- 2.4 በድምሩ ብር 12,289,738.31 በወቅቱ ያልተከፈለ ውዝፍ ተከፋይ የተገኘ መሆኑ፤

III. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

3.1 ልዩ ልዩ ጉዳዮች

- ሁለት (2) የግዥ ሰራተኞች እና አንድ (1) የጥበቃ አስተባባሪ ዋስትና ስለማቅረባቸው የሚያሳይ ማስረጃ ያላቀረቡ መሆኑ፤
- ለመወገድ ጊዜያቸው ያልደረሱ ሰነዶች በባለቤትነት በሰነድ ያዥ ተይዞና ከጥፋት፣ ከብልሽት እና ከስርቆት ተጠብቆ እንዲያዝ በማድረግ ተደራጅቶ የተቀመጠ ካለመሆኑም በላይ በአካውንታቶች እጅ፣ ጠረጴዛ ላይ እንዲሁም በየኮሪዶሮች ጥግ ለቁጥጥር አመቺ ባልሆነ መንገድ ተቀምጠው የሚገኙ መሆኑ፤

- እያንዳንዱ መስክ ለስራ የሚሄደው ሰራተኛ የውሎ አበል ቅጽ በመሙላት በቅጹ ላይ የደመወዝ መጠን፣ ከመቼ እስከ መቼ እንደሚቆይ የሚያከናውነው ስራ በሚመለከተው ሃላፊ ሳይፈቀድ ሲመለሱ የማወራረጃ የውሎ አበል ቅጽ እንዲሞሉ የሚደረግ መሆኑ፤

3.2 የንብረት አያያዝን በተመለከተ

በሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ ግቢ ውስጥ በሚገኝ ስቶር 2 ውስጥ

- Imack computer ብዛት 5 without computer monitor ብዛት 14 ፣ sony projector ብዛት 2 ፣ monitor ብዛት 2 ፣ portable mini speaker ብዛት 10 ፣ hp laptop computer core i7 ብዛት 6 ያለ አገልግሎት የተቀመጡ፤

ላር ቤት በሚገኝ የመ/ቤቱ የዕቃ ማከመቻ

- በስቶሩ1. ውስጥ የአገልግሎት ጊዜያቸው በታህሳስ 2014 ያበቃ 7 ባለ 20 ሊትር ጀሪካን የዕቃ ማጠቢያ Gash Alcol ሳይወገዱ ተደራርበው የተቀመጡ መሆናቸው
- በስቶሩ2. በቀን 18/10/2013 ተገዝቶ ገቢ የተደረገ ባለ 5 ሊትር ፈሳሽ ላርጎ ሳሙና ብዛት 2081 ጀሪካን ከዚህ ውስጥ ጥቅም ላይ ሳይውል የአገልግሎት ጊዜው መስከረም 2015 ያበቃ ከ1200 በላይ ጀሪካን ፈሳሽ ሳሙና የሚገኝ መሆኑ እና ቀሪው 881 ጀሪካን ፈሳሽ ሳሙና የአገልግሎት ጊዜው ሚያዝያ 2015 የሚያበቃ መሆኑ
- በቀን 1/10/2012 ተገዝቶ የገባ ባለ 32 ጌጅ ቆርቆሮ ብዛት 387 እና ባለ 100 ሜትር የውሀ ማስተላለፊያ ጎማ አገልግሎት ላይ ሳይውሉ የተቀመጡ ፤

የተሸከርካሪ መለዋወጫ ተመላሽ ስቶር

- የተለያዩ መጠን ያላቸው በርካታ ተመላሽ የተሸከርካሪ ጎማዎች እና የተለያዩ ተመላሽ የመለዋወጫ ዕቃዎች ሳይወገዱ ከ2 ዓመት በላይ በኮንቴነር ውስጥ የሚገኙ ከመሆኑም በላይ ተመላሽ የተደረጉት ጎማዎች በብዛት የማይታወቅ መሆኑ

- ሚኒስቴር መ/ቤቱን የለቀቁ አስራ ሁለት (12) ሰራተኞች ያላቸው በእጃቸው የሚገኘውን በድምር ብር 368,089.41 ዋጋ ያላቸው ቋሚ ንብረቶች ሳያስረክቡ መ/ቤቱን የለቀቁ መሆኑ

3.3 ባለፉት በጀት ዓመታት አዲት የእርምት እርምጃ ያልተወሰደባቸው

የ2013 በጀት አመት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች

- በወጪ ለተመዘገበው የቀረጥ ሂሳብ ምዝገባ ከጉምሩክ ባለስልጣን የተጻፉ ደብዳቤዎች ያልቀረበላቸው እና የንብረት (የዕቃ ገቢ ደረሰኝ) ከወጪው ሰነዱ ጋር ያልተያያዘ ብር 51,823,994.57 የሚገኝ መሆኑ፡፡
- ዕቃዎቹ ገቢ ለመደረጋቸው የንብረት (የዕቃ ገቢ ደረሰኝ) ያልቀረበላቸው ብር 397,764,419.12 የሚገኝ መሆኑ፡፡
- የመ/ቤቱ አንድ ሰራተኛ ከስራ ከለቀቁ በኋላ ያልሰሩበት የተጣራ ደመወዝ ብር 3,667.07 ክፍያ ተፈጽሞ የተገኘ መሆኑ፡፡ (አባሪ ቁ.13.2)

የ2012 በጀት ዓመት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች

- ከመ/ቤቱ ከስራ ከለቀቁ በኋላ ያልሰሩበት ደመወዝ ብር 11,829.60 ክፍያ ተፈጽሞ የተገኘ መሆኑ
- ብር 763,480,700.45 ቀረጥ የተከፈለባቸው ዕቃዎቹ ገቢ ለመደረጋቸው የንብረት ገቢ ደረሰኝ እንዲያያዝ ያልተደረገ መሆኑ፡፡

የ2011 በጀት ዓመት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች

- ለአምስት ሰራተኞች ከስራ ከለቀቁ በኋላ በጠቅላላው ብር 7,849.50 የደመወዝ ክፍያ ተፈጽሞ የተገኘ መሆኑ
- በበጀት ዓመቱ ብር 515,335,026.21 ቀረጥ የተከፈለባቸው ዕቃዎቹ ገቢ ለመደረጋቸው የንብረት ገቢ ደረሰኝ እንዲያያዝ (እንዲቀርብ) ያልተደረገ መሆኑ

- በመ/ቤቱ ይሰሩ የነበሩ አንድ ሰራተኛ ከስራ በለቀቁበት ወቅት ለስራ የተረከቧቸውን ዴል ላፕቶፕ ኮምፒውተር ለንብረት ክፍል ተመላሽ ሳያደረጉ ንብረቶቹ በስማቸው የሚገኙ መሆኑ፡፡

የ2010 በጀት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች

- ከመ/ቤቱ ከስራ የለቀቀ አንድ ሰራተኛ ከስራ ከለቀቀ በኋላ የተከፈላቸው ብር 1,479.5 ተመላሽ ያልተደረገ እና ለስራ ግብርና ለጡረታ ተቀናናሽ ሂሳቦች ደግሞ ተገቢ ማስተካከያ እንዲሰራላቸው ያልተደረገ መሆኑ፡፡
- መ/ቤቱ ለሰራተኞቹ ከፈጸመው የዓመት ፈቃድ ክፍያ ላይ ብር 66,185.38 ስራ ግብር ያልተቀነሰ መሆኑ፡፡
- መ/ቤቱ በ2010 በጀት ዓመት ከገቢዎችና ጉምሩክ ባለስልጣን በተጻፈለት ደብዳቤ መሰረት የቀረጥ ሂሳብ ምዝገባ አከናውኗል፡፡ ሆኖም ብር 23,969,464.20 ቀረጥ የተከፈለባቸው ዕቃዎች ገቢ ለመደረጋቸው የንብረት ገቢ ደረሰኝ እንዲያያዝ ያልተደረገ መሆኑ
- ከስራ ሲለቁ የተረከቡትን ቋሚ እቃዎች ያላስተላለፉ እንዲሁም ማስረከብ ያለባቸውን ደግሞ ያላስረከቡ መሆኑ፡፡

የፌዴራል ዋናው አዲተር መሥሪያ ቤት

መጋቢት 2015 ዓ.ም